

Europa schrijft

In een reeks artikelen bespreekt Harmen Hettinga telkens één methode uit een Europees land. Al bladerend door de schrijfschriften worden opvallende zaken en wellicht overeenkomsten met Nederlandse methoden gevonden. Deze artikelen zijn niet bedoeld als zijnde een diepgaande studie, al worden wel de richtlijnen gevolgd die bij het beoordelen van een Nederlandse methode worden toegepast. Het is niet de bedoeling een algemeen oordeel uit te spreken, al is de neiging tot het geven van een eigen mening vaak aanwezig. Niet zijn alle materialen die bij de methode zijn uitgegeven voorhanden. Ook de taal kan een probleem zijn. Maar het gaat hier om een kennismaking die onze blik kan verruimen. Aanvullingen en commentaren zijn welkom.

2. IJsland

In de grotere plaatsen zijn in de boekhandel meerdere boekjes op het gebied van schrijfonderwijs te krijgen.

Zo ook de methode: **Skrift**

Auteurs: Björgvin Jósteinsson, Kristbjörg

Edvaldsdóttir en Pórir Sigurdsson

Eerste druk 1985. Meerdere herdrukken tot in 2003 bekend.

De schriften zijn 20,5 cm. breed en 21 cm. hoog. De methode heeft 'n zevental schriften die 32 pagina's bevatten. De teksten zijn in het IJslands. Het aan te leren schrift is Italic. (ítskri skrift)

Er zijn schriften met voorbereidende oefeningen in omloop, maar het is niet bekend of die ook direct bij de methode horen. Ze zouden er wel bij gebruikt kunnen worden.

De teksten zijn met de hand geschreven, gekalligrafeerd, het is duidelijk geen computerwerk. Het alfabet dat in elk schrift op de binnenkant van de voorkant is afgebeeld, laat zien dat het IJslandse alfabet enkele voor ons onbekende letters bevat, zoals:

de kleine letters

ð þ æ

met de hoofdletters

Ð Þ Æ

Vandaar dat het toetsenbord bij de computer ook anders is samengesteld dan bij ons.

De kleine letter en de hoofdletter van de q, w en z worden wel aangegeven maar niet geoefend.

In de eerste schriften wordt geschreven met potlood. Het verschil tussen dikke en dunne streken bij de voorbeelden is dan ook niet echt duidelijk. Het alfabet wordt tot en met schrift 3 ook

a á b c d ð

als een koordschrift aangeboden.

In de vervolg schriften wordt met brede pen geoefend en is het aangeboden alfabet ook als zodanig afgebeeld.

a á b c d ð e é f g h i

í j k l m n o ó p q r s

t u ú v w x y ý z þ æ ö

A Á B C D Ð E É F G H I

Í J K L M N O Ó P Q R S

T U Ú V W X Y Ý Z Þ Æ Ö

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Schrift 2

Nadat op de eerste pagina de letters i, l, d, n, m, u, a, h en k geoefend zijn, worden op de volgende pagina's al direct woorden geoefend. De eerste, te oefenen letters of woorden worden gestippeld

aangeboden. Tot ongeveer halverwege het schrift worden ook beginpunten aangegeven.

De letters worden in twee-, drie en vierletterwoorden geoefend, alvorens over te gaan in het schrijven van korte zinnen van hoogstens zes woorden. De letterzones verhouden zich als 6 : 8 : 6 en al snel tot 5 : 7 : 5.

De regel is aan de voorkant gesloten. De basislijn en de romplijn zijn doorgetrokken lijnen. De basislijn is iets dikker. Zowel de boven- als onderstoklijn is gestippeld. Het schrift is onverbonden. Op de rechterpagina's staan de oefeningen. De linkerpagina's worden gebruikt voor herhaling. Als extra is op de herhalingskant een keer een cijfertekening en een eenvoudige kruiswoordpuzzel opgenomen.

De illustraties zijn eenvoudig en in grijstinten. De meeste pagina's beginnen met twee regels schrijfpatronen zoals: zig-zag, gesloten arcade, gevarieerde zig-zag (lang, kort, lang), gevarieerde gesloten guirlande, gevarieerde gesloten arcade, elips, en verder de c-vorm, de s-vorm en de p-vorm.

De kleine letter c wordt niet geoefend. Op dertien pagina's wordt van een en dezelfde letter zowel de kleine als de hoofdletter geoefend

Schrift 3

Op elke pagina wordt, in alfabetische volgorde, een hoofdletter en de bijbehorende kleine letter geoefend. Apart, in een woord en in zinsverband. Verhouding letterzones 5 : 7 : 5

De letters worden onverbonden geschreven. De lijnen zijn aangegeven zoals in schrift 2. De korte voorkantlijn is verdwenen. Herhaling en extra oefeningen staan op enkele linkerpagina's, afgewisseld met pagina's met speelse oefeningen als lijnenvolgspeel, doolhof en beeldend schrijven (slang in S-vorm). Op de laatste pagina worden de cijfers geoefend. De hoofdletters C, Q, W, X, en Z worden niet geoefend.

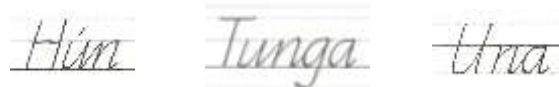
Schrift 4

In dit schrift vindt de voorbereiding plaats op het verbonden schrift. Geoefend worden twee-, drie-, en vierletterwoorden, gevolgd door zinnen.

Verhouding letterzones blijft 5 : 7 : 5. De hoogte van cijfers bedraagt 10 mm.

Veel voorgeschreven zinnen staan op een enkelvoudige lijn. Opvallend is dat de romphoogte van de voorbeelden zowel in 5 mm. als in 7 mm. worden aangeboden. Naschrijven moet echter altijd op 7 mm. hoogte en tussen vier hulplijnen. De lijnen zijn aangegeven als in de voorgaande schriften. Herhalingsoefeningen en extra oefeningen staan op de linkerpagina. Hoofdletters worden niet verbonden met de eerst volgende letter.

In schrift 7 wordt de mogelijkheid van verbinden wel aangegeven. Het zou interessant zijn om eens een artikel te wijden aan het wel en niet verbinden van hoofdletters met de eerst volgende kleine letter in Nederlandse schrijfmethodeken. In ons land geven diverse methoden aan het eind van de negentiende eeuw de mogelijkheid van het wel en niet verbinden van sommige hoofdletters met kleine letters al aan. Zie de "Schrijfcursus." van A. Brussen (1898) en de "Volledige schrijfoefeningen" van Van Laarschot (1898).

In deze IJslandse methode worden de kleine letters niet allemaal verbonden, zoals de onderstokletters als de j, g en ij.

De r en de d (met dwarsstreepje) hebben geen verbinding met de volgende letter.

De t en de f worden via het dwarsstreepje wel met de volgende letter verbonden.

Maar er is geen eenheid bij het verbinden van de letters. Zo wordt de letter v met de volgende letter wel en niet verbonden.

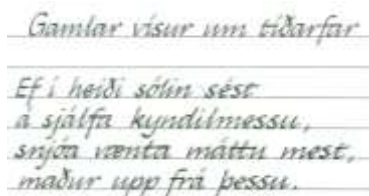
Schrift 5

Hoofdletters en kleine letters worden apart geoefend en in eigennamen herhaald. Verhouding letterzones is 4 : 5 : 4. De cijfers hebben een hoogte van 7 mm.

Veel pagina's bevatten voorgeschreven zinnen die tweemaal moeten worden nageschreven. Alleen de basislijn en de romplijn (gestippeld) zijn gegeven. Afwisselend worden hele pagina's met tekst gegeven, die moet worden nageschreven op een enkelvoudige lijn waarvan de interlinie 15 mm. is. Ook wordt een gedrukte tekst gegeven. Vanaf pagina 20 wordt alleen nog op enkelvoudige lijnen geschreven.

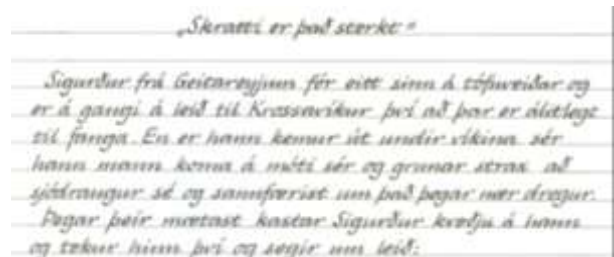
Schrift 6

Geschreven wordt op enkelvoudige lijn waarvan de interlinie nu 10 mm is. Het schrift wordt hoekiger. Als extra worden de Romeinse cijfers geoefend. Het aantal illustraties is verminderd tot vier. Vanaf pagina veertien moeten hele

linkerpagina's met voorgeschreven en gedrukte teksten op de rechterpagina worden overgeschreven.

Schrift 7

In dit laatste schrift hebben de letters een rompletterhoogte van 3 mm. Er wordt geschreven op enkelvoudige lijnen, waarvan de interlinie 9 mm. is. Dit schrift staat vol voorgeschreven teksten die in een ander oefenschrift moeten worden overgeschreven. Als extra wordt een overzicht gegeven van de cijfers in het Babylonische spijkerschrift, het Egyptisch, het Romeins en het Chinees.

Opvallend is dat aangegeven wordt dat de hoofdletters sierlijker kunnen geschreven worden, en dat ze gerust verbonden kunnen worden met de eerst volgende kleine letter. Voor een voorbeeld van verbonden en onverbonden hoofdletters zie laatste afbeelding.

Tot slot wordt een overzicht gegeven van de zoneverdeling en alle voorkomende leestekens met naam en toenaam. En worden voorbeelden van Italic schrift uit andere landen aangehaald. Zoals van: Marion Richardson (Engeland), Alfred Fairbanks (Engeland en U.S.A.), Tom Gourdie (Schotland), Metella skrift (Australië), Barbara Getty/ Inga Dubay (U.S.A.) en B. Engelhart en C. Brand (Nederland).

